

Державна податкова служба України

Головне управління ДПС
у Тернопільській області

**Чи підлягає поверненню спадкоємцю
сума грошового зобов'язання, надміру
сплачена ФОП, яка померла?**

Відповідно до п. 102.5 ст. 102 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) заяви про повернення надміру сплачених грошових зобов'язань або про їх відшкодування у випадках, передбачених ПКУ, можуть бути подані не пізніше 1095 дня, що настає за днем виникнення такої переплати або отримання права на таке відшкодування.

Згідно з п. 43.1 ст. 43 ПКУ помилково та/або надміру сплачені суми грошового зобов'язання підлягають поверненню платнику відповідно до, зокрема, ст. 43 ПКУ, крім випадків наявності у такого платника податкового боргу.

При наявності у платника податків податкового боргу, повернення помилково та/або надміру сплаченої суми грошового зобов'язання на рахунок такого платника податків у банку або небанківському надавачу платіжних послуг, або на єдиний рахунок, або шляхом повернення готівковими коштами за чеком, у разі відсутності у платника податків рахунку в банку, небанківському надавачу платіжних послуг, проводиться лише після повного погашення такого податкового боргу платником податків (п. 43.2 ст. 43 ПКУ).

Обов'язковою умовою для здійснення повернення сум грошового зобов'язання та пені є подання платником податків заяви про таке повернення (крім повернення надміру утриманих (сплачених) сум податку з доходів фізичних осіб, які повертаються контролюючим органом на підставі поданої платником податків податкової декларації за звітний календарний рік за результатами проведення перерахунку його загального річного оподатковуваного доходу) протягом 1095 днів від дня виникнення помилково та/або надміру сплаченої суми та/або пені (п. 43.3 ст. 43 ПКУ).

Слід зауважити, що абзацом одинадцятим п. 52 прим. 2 підрозд. 10 розд. ХХ «Перехідних положень» ПКУ визначено, що на період з 18 березня 2020 року по останній календарний день місяця (включно), в якому завершується дія карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), зупиняється перебіг строків давності, передбачених ст. 102 ПКУ.

Крім того, п. 102.9 ст. 102 ПКУ, який діяв до 31.07.2023 (включно), визначено, що на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, що вводиться в Україні, зупиняється перебіг строків, визначених ПКУ, іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, крім випадків, передбачених ПКУ.

Для державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця у зв'язку з її смертю або оголошенням її померлою (крім випадку, якщо відомості про смерть фізичної особи містяться в Державному реєстрі актів цивільного стану громадян) подається копія свідоцтва про смерть фізичної особи (п. 2 частини четвертої ст. 18 Закону України від 15 травня 2003 року № 755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» зі змінами та доповненнями).

Державна податкова служба України

Головне управління ДПС
у Тернопільській області

Абзацом першим п.п. 1 п. 11.18 розд. XI Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1588 передбачено що підставою для зняття фізичної особи – підприємця з обліку у відповідному контролюючому органі є відомості з Єдиного державного реєстру про державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичною особою – підприємцем за її рішенням, або за судовим рішенням, або у разі її смерті, або оголошення її померлою, або визнання її безвісно відсутньою.

Відповідно до ст. 1216 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ) спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців).

До складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті (ст. 1218 ЦКУ).

Таким чином, у разі смерті фізичної особи – підприємця спадкоємець має право звернутись до контролюючого органу із заявою щодо повернення надміру сплаченої суми грошового зобов'язання протягом 1095 днів з дня виникнення надміру сплаченої суми, включаючи зупинення перебігу такого строку на період з 18 березня 2020 року до 31 липня 2023 року (включно), за умови надання відповідних документів, підтверджуючих перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла.

Гарячі лінії ГУ ДПС у Тернопільській області: <https://tr.tax.gov.ua/anonsi-ark/30680.html>

Чат-бот ДПС «StopViolationBot» t.me/StopOverpriceBot

Мобільний застосунок «Моя податкова»

Android <https://play.google.com/store/apps/details?id=my.tax.gov.ua>

iOS <https://t1p.de/lgu5a>

Для оперативної комунікації з інститутами громадянського суспільства в органах ДПС діє комунікаційна податкова платформа: tr.ikc@tax.gov.ua

Підпишись на телеграм канал t.me/tax_gov_ua

Підготовлено до друку

ГУ ДПС у Тернопільській області

лютий – 2024, наклад 50 прим.